

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političan list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah št. 25.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Govor grofa Hohenwarta

v adresni debati.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Adresna debata o začetku nove sesije, zlasti v novovoljeni hiši je tisti trenutek, v katerem stranke pokažejo svoje programe. To se je v tej debati v polni meri zgodilo. Prišel se je boj med desnico in levico, ki je dosti jasno razkril različno stališče obeh strank, in razplela se je obširna obravnava o političnih dogodkih od začetka ustavnega življenja do danes, naštevala so se celó dela posameznih oseb. Pa ne samo preteklost, ampak tudi prihodnost je bila dejana na rešeto, govorilo se je tudi že o budgetu, ki danes še ni na vrsti, zakaj to, mi je neumevno, ker budget ni naše delo. (Dobro! dobro! na desni.) O budgetu se bomo menda še dosti razgovarjali. Visoka zbornica mi bo pritrdila, da ne morem na toliko obširne ugovore enako obširno odgovarjati, ker bi to predolgo trpelo, in presega tudi moje slabe moči.

Omeniti hočem med drugimi nek prizor, o katerem je bilo že več razgovarjanja. Nek govornik desne stranke je izustil nekaj neopravičenih besedi (dobro! dobro! na levi), ki so nasprotno stran gotovo žalile, naša stran pa jih obžaluje. (Dobro!) Mislim pa, da moža, ki svojo domovino iskreno ljubi in to domovino po svojih nazorih oškodovano vidi, po dolgem prestanku zopet v zbornico stopi, ne smemo preostro soditi. (Dobro! na desni.)

Gospôda moja, ne bom se spuščal v veliki boj med obema strankama; адреса, ki jo imam zagovarjati, se ogiblje državopravnega

prepira, in išče le sprave in porazumjenja po željah prestolnega govora. (Dobro! na desni.) Odbijati hočem le napade na adresu samo, kakor jo predlaga večina odseka.

Če hočemo adresu dobro presoditi, moramo pomisliti na položaj naše zbornice. Zato naj mi bo dovoljen pogled na preteklost.

Oni gospodje, ki so bili že leta 1873 udje te zbornice, se bodo gotovo še spominjali, kako je tačasni poročevalec povzdigoval ustavoverno stranko in kazal na veliko večino, ki so jo ustavoverci dosegli po direktnih volitvah, in kako brezobzirno — tako se je sam izrazil, — je postopal z manjšino. Se ve da tisti poročevalec ni pomislil, da mnogi poslanci niso hoteli v zbornico priti, in da je ustavoverna večina le zato tako velika bila. Zdaj so ti poslanci prišli, in mi imamo večino. Jaz pa se ne bom tako obnašal, kakor tačasni poročevalec, in ne bom manjšine preziral in v nič deval.

Vendar pa ne smem trpeti, da bi nas nasprotniki še zdaj v nič devali, kakor so poskušali (dobro! na desni), kakor je to zlasti storil poslanec dunajskega Leopoldovega predmestja. Tega govornika po pravici boli, da je njegova stranka v manjšini, zato našo stranko predstavlja kot neko zmes, ki ne more dolgo skupaj ostati. Pa v to, kar reče, sam ne veruje, zato je skušal Čeha in Poljake od nas odluščiti s prilizovalnimi besedami. (Dobro! na desni.)

Pri tem pa se mu je primeril lapsus memoriae, on je nekaj pozabil. Poljakom je rekel, da ne bodo mogli s Čehi hoditi v zunajnih vprašanjih. On je pa pozabil, da je on sam

nekadaj za okupacijo Bosne govoril, zdaj pa je vendar zvezan s stranko, ki je bila zoper okupacijo. (Veselost.)

Gospôda moja, odgovori od vseh strani so pokazali, da se je gospod govornik zastoj potrudil, razpor med nami zasejati.

Na desni strani je pa še tretja frakcija, ktere ud imam tudi jaz čast biti. Te frakcije si gospod poslanec ni upal lotiti se, on je ne vé, kako prijeti, on je ne razume. Upajoč, da se bo tudi nam še kedaj dobrihal, hočem gospodu govorniku povedati, zakaj nas ne razume.

Med nami iščejo vsake vrste politikarje, samo — konservativcev ne. Naša frakcija je svojo edinost v šestih letih že vtrdila, pa vendar tega nečemo videti, in nalašč nas popisujejo neko zmes raznih elementov. Za gospode, ki so se iz različnih vzrokov na levo vsedli, naj bodo naprednjaki, liberalci, Nemci, Italjani ali Rusini, in naj se tudi med sabo prepirajo o principih, imajo le eno ime: — liberalci so. Pri nas pa nečemo priznati skupnega imena: konservativci, ampak ločijo nas po narodih po stanovih in celó po obleki, ter nas zovejo klerikalce, narodnjake, fevdalce. (Veselost na desni.) Tako se zunajnemu svetu predstavi večina kot zmes raznih manjšin. Ko bi gospod poslanec Leopoldovega predmestja to pomislil, bi nas morda lože umel.

Še v eni zadevi moram imenovanemu govorniku odgovoriti. Omenjeni gospod poslanec je namreč tiste g. ministre, ki so že v prejšnjem ministerstvu bili, opozoril, da naša адреса napada prejšnjo vladu. S tem je hotel stare ministre zoper nas vneti. Pa mi ne napadamo oseb prejšnje vlade, ampak prejšnjo sistemo,

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratek čas.

XXIX.

Vrnimo se zdaj nazaj v šolo in oglejmo si profesorje, katerim sem prišel v roke. Imen še živčih ne maram povedati, marveč prepuščam ugibanje radovednim bralcem samim, če se jim to vredno zdi. Ker bi bilo pa predolgočasno iti za njimi vse leto, bodi tu obrišan vsak le v kratkih črtah.

Prvi je bil naš razrednik profesor Melcar, kakor sem že omenil. Med dijaki je slovel zavoljo dobrovoljnosti in — kratkovidnosti, zato se mu je pokazal z marsikaterega kota kak „osel“, pa ga ni videl. Le če je bil prevelik šunder, je zaupil: „nicht rühren!“, nastavil prst na nos kakor kazalo ter se napotil proti tistemu kraju, kjer je prej videl nekaj migljati. Gorje mu, ktereга je ta prst zadel! Kaznovan je bil — ne s palico ali „štaberlom“, ampak ven ga je postavil, pa še v tisti „klassenbuch“ zapisal. Zato smo vsi počenili po klopih, kedar je tako šel na lov, in le ktereга neprevidneža ali velikana je zadel s prstom kazalcem. Pa še to ni bilo tako hudo, kakor se je s konca

videlo. Repetenti, ki so njegovo mehko srce poznali, so nas naučili, naj vsi skup, predno gre s šole, prosimo ga milosti za zasačenega grešnika, da ga bo s „klassenbucha“ izbrisal, ker drugo tako ni bilo nič. In res, ko je šel ven po sredi dol, smo mu vsi zastavili pot in prosili: „Herr Professor austreichen, wir bitten“. Kaj je hotel mož! Žugal je pač s palico, ali pohoditi nas vendar ni mogel, njegov obraz se je spremenil tako, kakor oblaki, kedar ima solnce pogledati skoz nje, in z besedami „ihr Schlingel, ihr seid alle eine Bande Verschworner“ je splezal h katedru, odprl predal, pomočil pero globoko v črnilo in potegnil debelo črto čez vse, kar je bil prej zapisal v „klassenbuch“, na kar je nam vsem odleglo, on pa je šel do vrat, tam se obrnil in postal ter držal palico kviško, dokler nismo bili vsi mirni, potem pa je odšel.

S šole je šel vsakokrat, kedar je imel še kje kako uro, po študentovskih ulicah proti gradu, ljudje, ki so ga videli, so rekli, da je tam potegnil z žepa regljo in šel do nekega kamna, potem pa nazaj.

Meni je bil prav priljubljen, ker sem njegovo kranjsko nemščino lahko razumil. Imel

je pri nas latinski in slovenski, ali prav za prav le latinski, ker v slovenskem nismo prišli nikamer. Je bilo že tako vredjeno, da je bila slovenska ura zmiraj popoldne izadnja in po latinski; takrat smo navadno pisali latinsko šolsko nalogo („ajngebali“ — je bil oficijalni izraz za to) in kedar je bil kdo gotov ž njo, je kar šel. Če pa že tega ni bilo, smo tisto uro po domače, po kranjski, kramljali in interpelirali profesorja, kateri nam je včasih tudi na svojem stolu sedeč deklamiral „Kos prepeva, gnejzdo znaša, lepi sušec gori gre,“ premolke pa spolnoval z noslanjem. Vse to je pa trpelo kake pol ure, potem je rekel, naj prav tiho po prstih gremo, in splazili smo se s šole kakor ponočni tatovje. Pa res! Kdo se bo li učil kranjski, kar vsak kmet zna! Jaz ne, ti ne, kdo še ne?

Mene je imel profesor Melcar zelo rad. Povzdignil me je do tega, da sem v šoli izdelane naloge v zvezkih nosil ž njim domu. To je bilo za me koristno v dvojnem obziru. Ker je namreč, ko smo zvezke z nalogami oddali, vso nalogo dal spisati pravilno na šolsko tablo sem brž vedel, kje sem kako napako naredil, in če je bila ktera, sem na potu za njim smuk-

(dobro! na desni), in sicer sistemo prejšnje večine, koje grehe bi gospod govornik rad zvalil vse na prejšnje ministerstvo. (Dobro! na desni.) Da bo pa gospod govornik vedel, kako stoji naša stranka s sedajnim ministerstvom, mu hočem povedati, da nismo z njim solidarni, da ga pa hočemo podpirati, dokler ostane zvesto svoji nalogi, dokler hoče dosežati notrajni mir in splošno spravo med narodi. (Dobro! na desni.)

Vkljub vsemu kritikovanju je današnja večina drugačna od prejšnje, zato mora tudi adresa drugačna biti. Adresa odsekove večine je res drugačna, pa povdarja svoje stališče jako zmerno in rahločutno. In ker se to tajiti ne dá, bori se nasprotna stranka, ne zoper to, kar v adresi stoji, ampak zoper to, kar hočejo sami videti v tej adresi, kar so sami vanjo položili. Ker sedajnost ne dá povoda za nasprotje, iščejo se taki povodi v bodočnosti. Bodočnost je neznana, popiše se lahko, kakor hoče; zato naši nasprotniki prerokujejo in pravijo: ustava je v nevarnosti! Prerokovati se vse dá, in prerok ni nikdar v nevarnosti. Če se slučajno zgodi, kar je prerokoval, potem ima slavno ime preroka; če se pa ne zgodi, ima pa še večjo zaslugo, da je nevarnost še o pravem času odpodil s svojim svarilom. (Veslost.) Prerok je tedaj zmirom na dobrem, pa vesten mož vendar ne bo po nepotrebnem ljudi strašil in takih reči prerokoval. (Dobro! dobro! na desni.)

Ustava je v nevarnosti! Kje so vendar to našli v naši adresi? Toda, kdor išče, najde, in tako so našli v adresi besedo decentralizacija uprave; to je kaj novega, in pripravo za strašilo.

Odgovoril je na to že govornik iz Galicije. Vendar moram stvar še enkrat v razgovor vzeti, ker so nasprotni govorniki vedno le tega konja jahali. Posebno se je odlikoval v tem gospod poslanec Hebske trgovinske zbornice.

Na njegov dolgi govor ne morem obširno odgovoriti, in morda bi marsikaj lahko ovrigel, kar je on z veliko gotovostjo trdil; pa mislim, da obširnega odgovora ne bo treba. (Veslost.)

Hočem vam, gospoda, precej pokazati način njegovega dokazovanja. On je hotel dokazati, da je samouprava bolj draga, ko državna uprava. Kakošna je samouprava mest, to ne spada sèm. Pa on primerja stroške cesarskih namestnij s stroški deželnih odborov; pa kako!

Na eni strani vzame stroške namestnije, na drugi strani pa — ne stroškov deželnega odbora, — ampak stroške cele deželne uprave, in tako se vé da najde, da so deželni stroški večji! (Dobro! na desni.) Jaz sem se začudil, ko je gospod govornik rekel, da deželni odbor v gorenji Avstriji stane 135.000 gl., ko mi je vendar še od prej, ko sem bil še tam cesarski namestnik, znano bilo, da deželni odbor ne stane več ko 10 do 12 tisoč goldinarjev. (Veslost.) Potem sem pa kmalo videl, kaj je gosp. govornik še vse zraven prištel: stroške za deželni zbor, za stenografe, diete deželnih poslancev, vse deželne urade in napravo, med njimi veliko norišnico — (veslost), potem penzije in provizije uradnikov; če se vse to sešteje, dobimo 140.000 gl. Tako pa se ne sme primerjati, in s takimi podatki se res javno mnenje za nos vodi, kakor je gospod govornik nam očitil. (Dobro! na desni.)

Sicer pa ne gre za vprašanje, ali so stroški državne uprave ali pa deželne uprave večji, vpraša se le, ali bi se ne dala ena od obeh oblastnij odpraviti (dobro! na desni), in to je stvar, ki jo bo vsak finančni minister rad v razgovor vzel.

Po tem vnesrečenim poskusu dokazuje gospod govornik nadalje, da je avtonomija nepripravna in nevarna. Pa način njegovega dokazovanja je jako čuden. On si sestavi avtonomijo po svoji glavi, s prav čudnimi napravami, tako celò pravi, da se bode davek na dežele razdelil, in še druge reči. Potem pa to svojo lastno avtonomijo pobija. (Veslost.) S tem le dokaže, da on ne bi bil sposoben, narediti dober načrt za avtonomijo (živahna veslost na desni), nikakor pa, da je princip samouprave slab, ker mi smo govorili le o principu; kako si avtonomijo mislimo, tega nismo povedali. (Dobro! na desni.)

Glejte, gospodje, enako so tudi vsi drugi govorniki napadali ta ali oni način samouprave, principa avtonomije pa le niso mogli ovreči. (Dobro! na desni.) Nek govornik leve strani je celò rekel, da si zamore misliti tako samoupravo, ki bi vsem vstrezala.

Zakaj bi avtonomija ne mogla vstrezati tudi vam? Stvar se mora dobro prevdariti, in o tem bomo imeli priložnost, dogovoriti se, kedar vlada kak načrt o tej zadevi predloži. Do tje pa mislim, zamorete mirni ostati. (Dobro! na desni.)

Še nekaj se vam ni dopadlo na adresi, namreč to, da zahtevamo več duška, več časa in veljave za deželne zборе. V tem vendar ni nič strašilnega. Sej adresa pravi, da naj se deželnim zborom in državnemu zboru in delegacijam dovoli potrební čas za zborovanje. Nismo se mogli pritožiti, da državni zbor prekratko časa zboruje, ker včasih po devet mescev v letu vkup sedi, tudi za delegacije se ni bilo treba potegovati, ker daljšega zborovanja tam nihče ne želi; (klici: res je!) potegnili smo se za deželne zборе, ker iz vseh dežel prihajajo pritožbe, da se jim premalo časa dá za zborovanje, tako na pr. letos še sklicani niso bili. Tako se morajo najbolj važne stvari odložiti.

Važne so zadeve o gospodarstvu občin, važne so razprave o posojilnicah na deželi, da se ljudstvo reši iz krempljev oderuhov; treba bi bilo razgovora o tem, kako revščini po kmetih v okom priti, kako reveže preskrbeti; to so vse važne stvari, ki zadevajo celo državo. Zdaj vas pa prašam: kdaj se hoče deželni zbor o takih rečeh posvetovati, če mu še toliko časa ne daste, da bi svoj budget v red spravil? ((Dobro! dobro! na desni.) Zato nam ne morete zameriti, da smo ta odstavek v adresi vzeli, ker stvar je važna za posamezne dežele in za celo državo. (Dobro! dobro! na desni.)

Zdaj hočem še spregovoriti o odstavku, ki omenja vstopa českih poslancev. Ker je o tem že govoril moj častiti prijatelj, poslanec velikega posestva českega, hočem o stvari le na kratko govoriti, v kolikor jo je glavni govornik leve stranke (Herbst) drugače obrnil.

Kar je gospod glavni govornik govoril, se ne vjema z adresi manjšine. Dokler českih poslancev ni bilo tukaj, rekli so ustavoverci: mi se ne moremo z njimi pobotati, ker jih ni tukaj; naj le sèm pridejo, tukaj je prostor za vse želje in pritožbe. Komaj pa so v državni zbor stopili, kliče jim adresa manjšine nasproti: pustite vse vaše želje in nade pred vrati, tukaj ni prostora zanje. (Dobro! na desni.)

Še več, gospoda! Reklo se nam je vedno: Pustite državopravne stvari pri miru, delajmo skupno za blagostanje ljudstva. Tako je povdarjal danes tudi glavni govornik. Dobro, gospodje, mi smo sèm prišli, mi v adresi ne omenjamo državopravnega prepira, mi hočemo delati za blagostanje ljudstva; zdaj pa pridejo

nil v našo vežo in tam brž popravil jo, potem pa tekkel za njim, česar on ni zapazil, ker ni nazaj gledal. Tako je prišlo, da sem imel večidel „ausgezeichnet“, k večemu še „vorzüglich“, nižega reda pa ne. Druga korist je bila ta, da sem za vsako pot dobil šestico in to se mi je še bolje zdelo.

Profesor in katehet Globočnik, čeravno moj dobrotnik, kakor sem bil že omenil, je bil zelò strog z mano, kakor z drugimi. Zato sem se zá-nj skoro najpridnejše učil, a vendar mi ni šlo prav, kakor bi bil jaz rad imel, je zmiraj kake besede zmanjkalo.

„Pa po kranjski povej“ — je rekel, ko je zapazil mojo zadrego, in potem je že šlo in če sem dobro odgovoril v slovenskem, je pri njem veljalo tako, kakor da bi bil nemški povedal. Druge lastnosti njegove so znane vsem, katerim je bil učenik, jaz ga toraj ne maram v žehto devati.

Precjéj drugačen je bil drug profesor, ki je prišel v šolo z dolgim zelenkastim plaščem, kakor bi kaj težko nesel, in predstavil se nam kot učitelja Nemškega jezika in zemljepisja. Ta je bil Nemec, slovenske besede ni znal no

bene, njegovo nemščino pa, ker ni bila „kranjska“, smo silno težko razumeli. Ta mož je bil starikast in siten, njegova nemščina je bil vsa druga, on je bil veliko kriv tega, da se mi je vnetje za ta jezik, kterega sem prej tako obrajtal, zelò ohladilo. On je bil učenjak v svoji stroki, zvezdogledji, čemu li so ga bili dali likati nas, ki smo poznali le zvezde z lecta! Slovenski mu je hudo smrdelo in ker ni nič razumil, je imel svoje tolmače v prvi klopi, in ti so bili ljubljanski škrici, ki niso sami nič znali slovenski. Te je imenoval „meine Kinder“ in sploh o vseh zadevah iskal pri njih pojasnila. Skonca so ti „špicljali“ in marsikteri izmed nas je bil kaznovan. Slednjič smo mi „kmetje“ sklenili zvezo zoper to „aristokracijo“, in ko je profesor dal enkrat nekega zelò priljubljenega sošolca klečat, smo sklenili te škrice učiti manire.

To se je izvršilo že drugi dan. Ko je namreč odšel prvi profesor in imel priti ta njih protektor, smo stopili vsi pred nje, eden pa je stražil pri vratih; močnejši te gosposke „špiceljne“ izlečejo s klopi in bili so tepeni in krščeni z gobo, da bi se bili marsikomu smi-

lili. Največi, tisti stari repetent z zadnje klopi, stopi potem pred nje in jim reče:

„Mi smo vsi skup enega razreda, toraj bratje. Policajev med sabo ne potrebujemo in ne trpimo, ravnajte se po tem. Če nas pa za to, kar se vam je zgodilo, zatožite, pa le jutri zopet pripravite hrbte.“

Ali kaj je pomagal ta dobrovoljni poduk! Ko pride profesor, gredo vsi po vrsti in zatožijo vso šolo. Tisti, ki so jih topli, so dobili kazni, a prisegli škricem gorje! Drugi dan se je godilo vse ravno tako, le da so bili škrici še huje tepeni in krščeni. Ko se je to par dni ponavljalo, stopi stari repetent pred klop gosposkih aristokratov in jim govori blizo tako-le:

„Bodite pametni, saj vidite, da tako ne gre! Če bo izmed nas kateri zavoljo enega vas kaznovan, bote tepeni za to vi vsi. To se bo godilo vsak dan in vi bote gotovo prej siti ko mi. Vi ste zdaj z nami v šoli, toraj bodite taki, kakor mi, če ne pa idite drugam. Vžugali nas pa ne bote, vas je premalo.“

Temu govoru pritrdimo vsi stoječi po klopih, in res prime škrice taka groza, da je drug

gospodje od leve strani, in se začnejo prepri-
rati o stvareh, ki niso omenjene niti v pre-
stolnem govoru, niti v naši adresi. (Dobro! na
desni.) Oni nas kličejo na boj, in ob enem se
pritožijo, da gospodarska vprašanja ne bodo
prišla na vrsto zaradi državnopravnih prepri-
rov.

Gospoda, ne bi rad koga razžalil; pa za
tako početje ne najdem pravega izraza, pre-
puščam sodbo visoki zbornici. (Dobro! na
desni.)

Visoka zbornica naj se zdaj odloči za enega
od obeh načrtov.

Ea adresa pomeni vojsko, druga pa mir
in spravo. (Dobro na desni — zanikanje na
levi). Prvo vam priporoča manjšina odseka,
drugo vam priporoča večina odseka, priporoča
vam jo prestolni govor, priporoča vam jo celo
ljudstvo. (Oho! na levi — dobro! na desni)
ljudstvo želi sprave med narodi in poslanci.
(Klici na desni: tako je!)

Mislím, gospodje, da se boste lahko od-
ločili. (Žvahno, trajno odobravanje in ploska-
nje na desni.)

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 10. novembra.

V **českem** klubu ste se sestavili dve
komisiji, ena za politične zadeve, druga
za narodno enakopravnost, kateri
imate sestaviti vse česke tirjatve, da jih potem
predložite cesarju. Komisija za narodno enako-
pravnost mora sledeče zahteve sestaviti: o
vpeljavi českega jezika v ljudske, srednje šole
in urade ter ustanovitvi českega vseučilišča.

Koroški veliki posestniki so
grofa Zeno Goesa iz Gradca izvolili v deželni
zbor.

Česki listi in poljska „Gazeta Naro-
dova“ pišejo, da je ministerstvo nad strankami
v Avstriji nemogoče in mislijo, da Taaffe, če
se ne odloči na eno ali drugo stran, kmalo
pade.

Odsek za odpravo **časniškega ko-
leka** je v soboto sprejel nasvete barona
Pirqueta, da naj se iz finančnih obzirov ta
kolek popolnoma ne odpravi in Dehneja, naj
se ta davek odloči po velikosti časopisa. Slo-
venski poslanec Klun je govoril za popolno
odpravo časniškega koleka.

Pred malo dnevi je bila razširjena novica,
da vlada hoče dovoliti Čehom **česko vse-
učilišče** v Pragi, zdaj se pa ta vest pre-
klicuje.

Odsek za odpravo ali znižanje davka pri
posojilnicah je imel sejo. Poslanec He-
vera je naglašal, da je na Českem 218, na
Moravskem pa 191 posojilnic, da so pa z davki
tako preobložene, da so morale že mnoge li-
kvidirati, čeravno ne iščejo dobička, ampak
so le za to ustanovljene, da ljudem dober kup-
denar priskrbé; mnoge iz njih razdelé dobiček
dobrodelnim napravam. Ob enem je predložil
Hevera načrt, kako naj se ta stvar v prihodnje
uredi.

Gospodarki odsek se je posveto-
val o tem, kdaj bi se odpravile svobodne luke
v Trstu in v Reki.

Bosniški odsek zahteva od vlade
izkaz vseh stroškov in dohodkov bosanske
uprave.

Ljudsko števljenje v Bosni je po večem
končano, in se je pokazalo, da Bosna s Her-
cegovino še toliko prebivalcev nima, kakor se
je mislilo po turških virih; obé deželi štejeta
komaj nekaj čez en milijon prebivalcev.

Vnanje države.

Ruski posel v Carigradu knez Loba-
nov se je povrnil na svoje mesto iz Livadije,
kamor se je bil podal po inštrukcije, kako po-
stopati proti novjšim angleškim intrigam in
demonstracijam.

Turčija ne pride iz denarnih stisk, in
primorana je prodajati vse, kar se prodati dá.
Tako hoče prodati železnico iz Haidara v Is-
mid za dva miliona, tudi misli prodati oklepne
ladije.

Carigradski patriarh je priznal neodvisnost
srbske cerkve. To je važno v narodnem
obziru za Srbe, da bodo neodvisni od grških
slovanstvu sovražnih verskih poglavarjev. Iz
Belegagrada izvemo, da je minister Ristić zbo-
lel in ne more iti k skupščini v Niš. Srbska
vlada je sklenila z Belgijo provizorično kup-
tijsko pogodbo; s Turčijo se pa dogovarja o
kupčijskih zadevah med Srbijo in Turčijo.

Nemški zvesni sklep je sklenil, da bo
državna vlada le vsake dve leti sklicala dr-
žavni zbor in mu predložila budget. Vsled tega
bo vlada lahko veliko samovoljneje ravnala z

državnimi financami. Morda čas ni več daleč
da Bismark popolnoma odpravi parlament, ker
ga več ne potrebuje. Taka svoboda svete v
blaženej Nemčiji.

Nek londonski list ve povedati, da je lord
Dufferin knezu Gorčakovu v imenu angleške
vlade ponudil predloge prijateljskega sporazu-
mjenja v **srednje azijskem vpra-
šanji**. Tave tse nam zdi nezanesljiva. Če
se pa tudi res doseže kako sporazumljenje,
trajno ne bo, naposled bo vendar le meč od-
ločil, ali bo Rus ali ponosni Albijon gospo-
dovalev srednje Aziji.

Izvirni dopisi.

Iz Celja, 7. novembra. ☺ Zraven manj-
ših pogreškov iz Celja št. 123 posebno ta
moti „samo dvanajst pevcev je pelo — dva-
najst, to bi bilo res borno število, dvajset jih
je pelo. Prosim za popravek.

K opazki o „Zill. Ztg.“ in še vtegnete
pristaviti (temu, kar sem Vam danes pisal):
General jezuitski Becks, se je te dni prosto-
voljno podal k sv. Očetu, da se Njim zahvali
za krasno encikliko o filozofiji sv. Tomaža
Akvinata. Sv. Oče so razveseljeni nad toliko
vdanostjo napram sv. stolu. Hvalili so red je-
zuitov ter imenovali ga „veličastni za cerkev
mного zaslužen red.“ Tega vsega „liberalen“
časnikar ne zve; pač po zvoha, kakor da bi
Leo XIII jezuite preganjali. „Das Jahrhundert
gebildet ist — Der Esel Stroh und Disteln
frisst.“ Kakšen želodec morajo imeti bralci, da
prežvekaajo toliko budalost!

Naznanite v „Slov.“ da se je naša či-
talnica s 1. novembrom preselila v Valentovo
(Krušičevo) hišo.

Novi pokopališči za celjsko mesto in za
celjsko okolico ste že skoraj dogotovljeni. Prvo
— za mesto — je za sv. Jožefom, že v te-
harski fari. Celjska mestna hranilnica je v me-
stu v ta namen brezobrestno posodila 12.000
gld. Toda pokopališče vtegne stati še više nad
to svoto. Ni še gotovo, bode li ta mirodvor po
novi šegi brezverski ali se boza pokopavanje
nekatoličanov odločil v njem poseben prostor.

Pokopališče za celjsko okolico se priprav-
lja na jugozapadni strani „Galgenberga“ v Ga-
berji ob poti proti Vojniku. To bode stalo
blizu 5.500 gld. Mnogi sodijo, da z napravo

za drugim postal naš. Potem so nam bili do-
bri pomočniki pri profesorju nemščine in zem-
ljepisja, kateri je zmiraj le razlagal, prašal pa
nikdar. Ker se mi nismo marali učiti, smo
rekli škricem, ktere je razstrešeni profesor
vselej prašal, kje je nehal z razlaganjem, naj
mu povedó zmiraj le eno mejo. In tako nam
je gospod profesor razlagal eno in isto reč po
cele tedne, potem, ko smo se že naveličali,
smo ga pomaknili za črto dalje. V tem smo
mi učili se drugih reči in pisali naloge.

Ne veliko boljše je bilo pri nemščini.
Brali smo le in le brali, tudi deklamiral je
kdo, če se je hotel kaj naučiti. Tudi naloge
smo pisali, a profesor jih je ali v šoli pozabil,
da smo jih zopet nazaj pobrali, ali pa, če jih
je domu vzel, jih nismo več videli. Zapisaval
ni nikamur nič, ker zapisnika še imel ni; še
le, ko je bilo treba o pol leta kaj zapisati v
spričevalo, si je dal sestaviti po enem svojih
priljubljenecv imenik šole na polo papirja in
začel izpraševati. Pa kako! Tu le en izgled
na meni.

Poklical me je ven in prašal:

„Od kod si doma?“

Jaz povem svoj kraj.

„To je na kmetih, je-li?“

„Se ve da!“ — je moj odgovor.

„Tak ne znaš nemški!“

S tem sem bil izprašan in prišli so drugi
na vrsto vsi po tem kopitu; pri meščanih je
rekel „že dobro!“

Vse bi bilo prav, a ta klasifikacija se mu
pri konferenci ni sponesla, kajti meščanski
sinovi, če prav so nemški znali bolj čenčati
ko mi, so bili v drugih predmetih skoro vsi
slabši od nas. Tako je bistroumni gospod pro-
fesor naletel najprvo pri meni, kar sem pa še
le pozneje zvedel. Pri konferenci namreč vpra-
šan, naj pové, kak red zaslužim jaz v njegovih
predmetih, reče:

„V nemščini „ungenügend“, v zemljepisji
— hm — „ausreichend.“

Ali tu zraste profesor Melcar in vpraša:
„Kaj? „ungenügend“ v nemščini? To ne
more biti. Pri meni ima v latinščini „ausge-
zeichnet“, in te se je učil z nemščino, toraj
bo že tudi v tej več zaslužil. Ali se niste
morda zmotili, gospod kolega? Le pogledjte na-
tančneje v svoj katalog!“

Tudi drugi, posebno gospod katehet, pri-
tisnejo, naš profesor pogleda še enkrat v ka-
talog — in moje spričevalo je bilo skoro
vseskozi izvrstno.

Ta profesor, čeravno strašno resen, nam
je vendar napravil enkrat veliko veselost. Ome-
nil sem že njegovega plajsa, ki je gotovo že
Abrahama videl. Ta je bil nekaka besaga, za
podlogo je spravljaj vse, kar je domu ali z
doma nosil, zato je plajšč vedno zelo opletal
se ga. Nekega dne, ko pride na kateder in ga
sname ter obesi na klin, se pretrga podloga
in na oder se vsuje vse polno jabelk, ki se
od tod stekljajo pod klopi. Vse jih lovi in nosi
profesorju na kateder, a vendar vseh ni dobil
nazaj. To ga je tako razburilo, da je potegnil
jo s šole in prišel še le čez pol ure nazaj ter
jabelka čez okno ven zmetal.

Za računstvo je bil profesor Lužar, ki se
je odlikoval po svoji molčečnosti in s tem, da
ni nobenega vikal ne tikal, ampak zmiraj go-
voril le v infinitivu, kar je vsakako težavno.
On in profesor naravoslovja še tako prideta
na vrsto pozneje.

teh novih pokopališč so se jako nepotrebni stroški naložili davkoplačevalcem.

V slovenjem Gradcu 6. novembra. Je več novejših državnih naredeb, pod kojih jarmom ljudstvo globoko zdihuje in stoka, vendar je pa menda ni, ki bi iz raznih vzrokov ljudstvu tako presedala, kakor je novejša vredba ljudskih šol. Služba n. pr. načelnika krajnega šolskega sveta se nima več za čast načelniku, ampak za nadlogo. To sklepam iz tega, ker noče skoro nihče več načelnik biti. Komaj jo kdo za načelnika novega šolskega krajnega sveta izvoljen, že hodi od zdravnika do zdravnika, da bi si spričevalo dobil, da je bolan, in da te službe ne more opravljati in je toraj tudi ne prevzeti, in prosi uda za udom okrajnega šolskega sveta, da bi mu težko butaro te službe z rame vzeli. Pa temu se tudi čuditi ni, ker mora načelnik krajnega šolskega sveta zaradi šolskih zamudkov otrok stariše kaznovati, in si tako veliko sovražnikov napravi, in ker še mora veliko drugih sitnih poslov opravljati.

Da tudi tam, kjer še dosedaj nobene šole ni bilo, kjer še tudi meje nove šolske občine v smislu postave niso odločene, se morajo pri nas krajni šolski sveti voliti, na ktere potem deželni in okrajni šolski svet na vso moč pritiskata, češ, da mora šolsko poslopje zidati in v natančno določenih dneh stavbeni načrt v pretres in potrjenje predložiti. Dvakrat trikrat nesrečen načelnik kakega krajnega šolskega sveta, kojemu taki ukaz doide, kajti od sedaj nima nobenga miru več. Ljudstvo in krajni šolski svetovalci nočejo navadno od stavljenja šolskega poslopja ničesar vedeti, ker že tako drugih navadnih davkov ne zmorejo in so po skušnjah drugih občin prepričani, da jim bo nova šola zaradi pomanjkanja učiteljev prazna stala, pa tudi zato, ker se bojijo, da bi brezvernega učitelja dobili, ki bi jim otroke le pokvaril s svojim zgledom. Vsled tega se začnejo novega šolskega poslopja braniti, kar morejo, in se pripravljajo na ugovor zoper omenjeni ukaz.

Načelnik krajnega šolskega sveta mora celo uro okrog in okrog ovega kraja, kjer bi se imelo šolsko poslopje zidati, vse hiše in koče obhoditi in po njih vse otroke do 14. leta starosti prešteti in si jih zabilježiti. Srečen, če jih ne najde 40, kajti potem ima postaven vzrok za rekurz. Pa kaj pomaga rekurz? Navadno se namreč reši z opazko, da se rekurzu ne more prav dati, ker vzroki v njem navedeni niso resnični. Tak odlok krajne šolske svetovalce navadno jako osupne, kajti da njihov načelnik zna do štirideset šteti in da tudi na uro pozna, in da je pošten; to vsi vedo, pa tudi to vedo, da nobeden drugi viši komisar ni v okolici od hiše do hiše hodil otroke zapisavat in štet. — „Je li šolskega inspektorja duh tukaj okoli hodil, kajti njegovega trupla nismo videli?“ se poprašujejo in sklenejo, da se mora ta obhod po okolici še enkrat ponoviti in da se ga morata dva krajna šolska svetovalca vdeležiti, tudi pri fari hočejo farne bukve pogledati, da število otrok neovrljivo določijo. Na podlagi teh podatkov se napravi novi rekurz, in rekurz ima ravno tisti vspeh kot poprejšnji. Vsled tega smo že začeli pri nas posebno pa na Berdah, v Pamečah in Razbôrji misliti, da pri nas §. 1 in 8 deželne postave od 4. februarja 1870 veljave nima, ali pa da imajo šolke oblasti pravico zoper šolske postave ravnati. Mi bi prav srčno želeli, da bi naši poslanci to reč v državnem in pozneje tudi v deželnem zboru sprožili.

Domače novice.

V Ljubljani, 11. novembra.

(*Valvazor*) v zalogi g. Krajca bo kmalo končan. V kratkem pride zadnji, 80. zvezek. Vsi naročniki se bodo na konec knjige natisnili, vsak še lahko naznani, kako hoče v tem zapisniku naročnikov tiskani biti. Kdor se hoče še naročiti na celo knjigo, jo še zmirom dobi, ker je še nekaj iztisov čez ostalo. Kdor bo dal knjigo vezati, dobi pri Krajcu krasne platnice za 2 gld. Posebno naj bi občine mest in trgov, čitalnice, bukvarnice itd. ne opustile te prilike, ter naj bi se nemudoma naročile na to za celo deželo važno in zanimivo knjigo.

(*Nove orglje*). Občeznani orgljarski mojster F. Goršič v Ljubljani je izdelal nove orglje za denkansko cerkev v Dolini pri Trstu, ter jih ta teden odpošlje. Ne dvomimo, da bode tudi to delo hvalilo svojega mojstra; za blagor svoje dekanije vneti rodoljub dekan Jan si bo zaslužil zahvalnost svojih faranov. Gosp. Goršič se podá ta teden v Dolino, da tam orglje na kor postavi.

(*Fotografije na steklu*), ki se vidijo na glavnem trgu poleg rotovža, so zanimive in mnogobrojne; vidijo se res lepe reči in dobro posnete po naravi.

(*Iz seje deželnega odbora 25. oktobra.*) Sklenilo se je: deželnemu šolskemu svetu predlagati, da se vpelje v vse večrazredne ljudske šole podučevanje nemščine kot učni predmet; — da se služba uradnega strežaja pri pomočni pisarni deželnega odbora podeli mestnemu stražniku J. Šelku; — da se mestnemu magistratu da 300 gld. za pogostenje vojakov domačega polka, ki pride iz Bosne in gre skozi Ljubljano v posadko na Dunaj; — da se sprejmó kot deželni štipendisti v deželno vino- in sadjerejsko šolo na Slapu: Kržan iz Radeč, Prinčič iz Vipave, Jakše iz Uršnih sel, Ambrožič iz nove Sušice in J. Peiko iz Škocijana.

(*Zadnja veselica v čitalnici*) se je precéj dobro obnesla, koliko je dohodkov, še ne vemo.

Razne reči.

— *Duhovske spremembe*. V Ljubljanski škofiji: Č. g. Ferd. Kogej gre za duh. pom. v Trebno (ne v Mirno peč); Č. g. Tom. Varl v Škocijan (ne v št. Jernej); Č. g. Jož. Merjašec v št. Jernej (ne v Škocijan); Č. g. Jan. Žan v Kolovrat; Č. g. Jož. Zalokar, novoposv. v Planino. Duhovnije so dobili Č. g. župniči: Mih. Tavčar Žužemberk; Jan. Dolžan Ihan; Jan. Lušin Homec; Jak. Poličar Podbrezje. Cerkevno ustanovljeni so Č. g. župniki: Jan. Žust na Rovte; Lor. Mazek na Črnuče; Ant. Lušin (21. vin.) na Homec. V stalni pokoj sta prestopila Č. g.: Jož. Lavrič, župnik v Zaplani, in Fr. Svetlin, župnik v Godoviču; v začasni pokoj pa Č. g. Ant. Rihar, duh. pomočnik v Planini. Razpisane so torej duhovnije: Zaplana in Godovič 30. vinot.; Vače in Tujnice 16. vinot.; Dobráva 23. vinotoka.

— *V Teržaski škofiji*: Postavljena novoposv. Č. g.: Dagri Edvard za kaplana in kateheta pri nunah benediktinarah v Trstu; Zobar Peter za duh. pom. v Zaveršju. — Prestavljeni so Č. g.: Fleišer Mih. za duh. pom. pri sv. Mariji Večji (pri Jezuitih) v Trstu; Notar Anton za duh. pom. v Jelšane; Plata Val. za duh. pom. v Brezovico.

— *Nemška šola* se je osnovala v Trebinju, učitelj nemec, nek podoficir. On ne razume otrok, otroci pa ne razumejo njega. Ali ni to čudno? Vojaško zapovedništvo navaja temu vzroke, češ da je treba uradnikov za Bosno in Hercegovino, koji znajo nemški, da se mo-

rejo razumeti z vojaško in civilno gosposko. Tedaj vse narobe. Namesto da bi se vojaki in uradniki učili slovanskega, kakor se post. mi nemškega, kadar gremo služiti na Nemško, hočejo pa narod naučiti nemškega, da bo mogel razumeti vojake in uradnike.

Telegrafične denarne cene 10. novembra.

Papirna renta 68.40 — Srebrna renta 70.70 — Zlata renta 80.70 — 1860letno državno posojilo 127.75 Bankine akcije 837 — Kreditne akcije 269.90 — London 116.55 — — Cea. kr. cekini 5.56. — 20-frankov 9.31.

Umetne zobe

in

celo zobovje

vstavlja brez bolečin, in ne da bi bilo treba korenine izpuliti, in vsakovrstne zobne operacije izvršuje tako, da čoveka ne boli,

mamlječ s prijetnim gazom

(Lustgas-Narkose)

Anton Paichel,

zobni zdravnik

(1) pri Hradeckovem mostu v I. nadstropji.

Malin

4 pari kamnov, stopami za prosó, pri sv. Jakobu blizu Kamnika, z vso opravo in zemljiščem se prodá iz proste roke tako, da plača kupec 2000 gld. precej, potem pa na obroke vsako leto nekaj. Ponudbe sprejema

F. Müller's Annoncenbureau

(1) v Ljubljani.

Einladung zur Pränumeration

auf die

Linzer theol.-praktische Quartalschrift

Jahrgang XXXIII — 1880.

Von dieser Zeitschrift, welche durch ihre praktische Richtung ein instruktives Organ für die hochwürdigen Herren Seelsorger ist, erscheint jedes Vierteljahr ein Heft von 11 Druckbogen in Oktav mit schöner Ausstattung. In vielen Diöcesen Oesterreich-Ungarns, in Deutschland und der Schweiz erfreut sie sich einer sehr namhaften Verbreitung und die meisten hochwürdigsten Ordinariate haben sich bestimmt gefunden, sie in der anerkennendsten Weise zu empfehlen. Hervorragende Kräfte, unter denen nicht wenige einen bedeutenden Ruf in der literarischen Welt genießen, unterstützen sie durch ihre Mitwirkung.

Ständige Rubriken der Zeitschrift sind: 1. Theologische praktische Aufsätze, wozu auch die Besprechung kirchlicher und sozialer Zeitfragen zählt. 2. Pastoralfragen und Fälle, deren jedes Heft eine reichliche Fülle mit gründlicher Ausführung enthält. 3. Neueste Entscheidung des hl. Stuhles. 4. Recensionen neuerer literarischer Produkte. 5. Zeitläufte, welche eine vollständige Rundschau über die kirchliche Bewegung geben. 6. Miscellanea, welche wichtige Nachrichten und ämliche Erlasse, die das kirchliche Gebiet betreffen, mittheilen.

Man pränumerirt am einfachsten mit Postanweisung unter der Adresse:

„An die Redaktion der Quartalschrift in Linz.“

Harrachstrasse Nr. 9.

Auch alle Postämter des Auslandes und alle Buchhandlungen nehmen Bestellungen an.

Der Preis für den Jahrgang ist mit direkter Zusendung durch die Post von Seite der Redaktion an den Herrn Abnehmer 3 fl. 50 kr. ö. W.

Auch im Wege des Buchhandels kostet die Zeitschrift 3 fl. 50 kr.

Ergebenst

(2) die Redaktion.